

ECOLOGISCHE QUICKSCAN

*Onderzoek naar beschermde natuurwaarden
ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling*

Locatie: Dorstseweg 37 Bavel

Rapportnummer: 2025-BE-1505

In opdracht van:

Schoenmakers Advies
Molenzicht 2
4881 BW Zundert

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

Colofon

Rapportage

Brabant Eco

Rapportnummer

2025-BE-1505

Opdrachtgever

Schoenmakers Advies

Contactpersoon

De heer M. van Oijen

Locatie

Dorstseweg 38
Bavel

Auteur

Emma Heeren

Collegiale controle

Daan van der List

Opleverdatum

11 augustus 2025

Aangepast per

22 oktober 2025

Brabant Eco
Ecologische Dienstverlening

**De Lange Kant 27
5061 PX Oisterwijk
06-24218274
www.brabanteco.nl**

Overname, verveelvoudiging of openbaarmaking van dit rapport is niet toegestaan zonder vermelding van bron.

Dit rapport is met de grootste zorg samengesteld. Desondanks aanvaardt Brabant Eco geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek door toepassing van adviezen.

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
1. INLEIDING EN ONDERZOEK	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Criteria.....	4
1.4 Geldigheid onderzoek	4
2. PROJECTGEGEVENS	5
2.1 Ligging van het plangebied	5
2.2 Omschrijving van het invloedsgebied	5
2.3 Voorgenomen ontwikkeling	6
3. PRAKTIJK ECOLOGISCHE QUICKSCAN	9
3.1 Bureauonderzoek	9
3.2 Veldonderzoek.....	9
3.3 Beschrijving plangebied ten tijde van het veldbezoek	10
4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN	13
4.1 Gebiedsbescherming.....	13
4.2 Houtopstanden.....	14
4.3 Soortenbescherming.....	15
5. RESULTATEN EN ADVIES	28
5.1 Resultaten en advies beschermde gebieden en houtopstanden	28
5.2 Resultaten en advies beschermde soorten	28
5.3 Aanbevelingen.....	30
6. BRONNEN	32

SAMENVATTING

Initiatiefnemer is voornemens om de bestaande bestemming groot agrarisch bouwvlak om te zetten naar een woonbestemming. De van de woning oostelijk gelegen stal zal gesloopt worden. Daarnaast zal het stal gedeelte van de noordelijk gelegen schuur mogelijk gesloopt worden.

Bij deze werkzaamheden is de opdrachtgever gebonden aan de Omgevingswet.

Omdat overtreding van de Omgevingswet in het kader van ecologie op voorhand niet uitgesloten kan worden is aan Brabant Eco de opdracht gegeven voor het uitvoeren van een ecologische quickscan in het plangebied in het kader van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

Dit voorliggend rapport geeft een beschrijving van het plangebied en het uitgevoerde onderzoek.

Daarnaast geeft dit rapport inzicht in de mogelijke knelpunten in het kader van de natuurwetgeving en -beleid en de mogelijke effecten op beschermde flora en fauna en op beschermde natuurgebieden als gevolg van het project. Het rapport kan voor de opdrachtgever als bewijsstuk dienen voor het verrichtte natuuronderzoek.

Op basis van uitgevoerd onderzoek zijn geen effecten met werkzaamheden te verwachten die van negatieve invloed zijn op de mogelijk aanwezige beschermde soorten en hun functioneel leefgebied. De bestaande stal, gelegen ten oosten van de woning, bestaat enkel uit een geraamte en is daardoor niet geschikt als verblijf-, nest- of schuilplaats voor beschermde soorten.

De mogelijk te saneren aanbouw (stal) op de schuur biedt geen ecologische potentie. Deze aanbouw is voorzien van muurplaten op de gevels en een recent geplaatst sandwichpanelen dak. De binnenzijde van de schuur is geïnspecteerd en er zijn geen sporen of nesten aangetroffen van beschermde soorten, zoals de kerkuil.

De aangrenzende woning met aangebouwde schuur wordt momenteel gerenoveerd. Deze woning heeft potentie voor vleermuizen door open kantpannen, maar gezien de lopende renovatie met dakisolatie aan de binnenzijde wordt het gebruik door vleermuizen als onwaarschijnlijk ingeschat.

Desondanks dient bij de voorgenomen sloop uitsluitend tijdens daglicht te worden gewerkt en dienen trillingen en geluid tot een minimum beperkt te blijven om mogelijke verstoring te voorkomen.

Daarnaast is het van belang dat werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels plaatsvinden om nestverstoring te vermijden. Ook dienen de werkzaamheden aan de houtsingel buiten kwetsbare periode van vogels en marterachtigen te worden uitgevoerd.

Er zijn binnen het plangebied geen geschikte standplaatsen voor beschermde flora aanwezig.

Natuurgebieden worden niet aangetast door de ontwikkeling in het plangebied. De eventuele stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden dient aangetoond of uitgesloten te worden met een Aeries-berekening.

Nader onderzoek of een omgevingsvergunning in het kader van de ecologie is niet nodig.

De zorgplicht is altijd van toepassing.

Emma Heeren

Brabant Eco

Augustus 2025

1. INLEIDING EN ONDERZOEK

In dit hoofdstuk staan de aanleiding en doelstelling van deze ecologische quickscan beschreven. Ook staan de criteria en de geldigheid van dit onderzoek vermeld.

Op enkele uitzonderingen na, zijn de provincies het bevoegd gezag van de wet. De provincies organiseren de vergunningverlening en handhaving. Zie bijlage 2.

1.1 Aanleiding

Volgens opdrachtgever Schoenmakers Advies is het voornemen om in het plangebied Dorstseweg 37 te Bavel de huidige bestemming te wijzingen naar een woonbestemming. De agrarische gebouwen en bijbehoren zullen hierbij gesaneerd worden.

Bij deze werkzaamheden is opdrachtgever gebonden aan de Omgevingswet.

In opdracht heeft Brabant Eco een ecologische quickscan uitgevoerd voor het plangebied en directe omgeving in het kader van de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling.

1.2 Doelstelling

Het doel van dit verkennend onderzoek is om vast te stellen of de geplande ontwikkeling mogelijk effect heeft op beschermde flora en fauna en op beschermde natuurgebieden. Ingeschat wordt of er binnen het invloedsgebied van de voorgenomen ingreep mogelijk planten- en diersoorten aanwezig zijn, die volgens de Omgevingswet een beschermde status hebben en die mogelijk negatieve invloeden kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op Natura 2000-gebieden, houtopstanden die middels de Omgevingswet zijn beschermd, of op gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland.

De centrale vraag luidt: Is de voorgenomen ontwikkeling in strijd met de natuurwetgeving en dienen eventuele vervolgstappen genomen te worden voordat met de uitvoering gestart kan worden?

Als blijkt dat de ingreep leidt tot een mogelijke overtreding van de Omgevingswet, wordt bepaald naar welke soorten en functies eventueel aanvullend onderzoek nodig is en of nadere toetsing in het kader van beschermde gebieden noodzakelijk is.

1.3 Criteria

Op dit natuuronderzoek zijn de volgende criteria van toepassing:

- Het onderzoek is uitgevoerd door ecologisch deskundigen. Een ecologisch deskundige heeft aantoonbare specifieke ecologische kennis en ervaring en geeft ecologisch advies en/of begeleidt werkzaamheden op het gebied van habitats en soorten.
- Het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijk bureau. Brabant Eco verklaart hierbij geen enkel belang te hebben in de uitkomst van dit onderzoek.
- De resultaten zijn zo objectief en betrouwbaar mogelijk verkregen.
- Het onderzoek voldoet aan de interne proces- en kwaliteitseisen van Brabant Eco.

1.4 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Onderzoeksgegevens mogen maximaal drie jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waarvoor dit niet geldt, moeten de gegevens recenter zijn.

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste gegevens ten aanzien van de voorgenomen ontwikkelingen weergegeven. Allereerst wordt ingegaan op de geografische ligging van het plangebied en de kenmerken van het invloedsgebied. Vervolgens worden de voorgenomen ontwikkelingen en het toekomstige gebruik beschreven.

2.1 Ligging van het plangebied

Het plangebied is gelegen in het buitengebied ten noordoosten van de kern van Bavel. Bavel is een dorp behorende tot de gemeente Breda in de provincie Noord-Brabant. In het noorden ligt bedrijventerrein Breepark en in het zuidwesten de Gilzewouwerbeek en park De Groene Long. Verder naar het noorden ligt de buurt Hoogetind te Breda en naar het noordoosten het dorp Dorst. De ligging van het plangebied in de ruimere omgeving is weergegeven in onderstaande afbeelding.

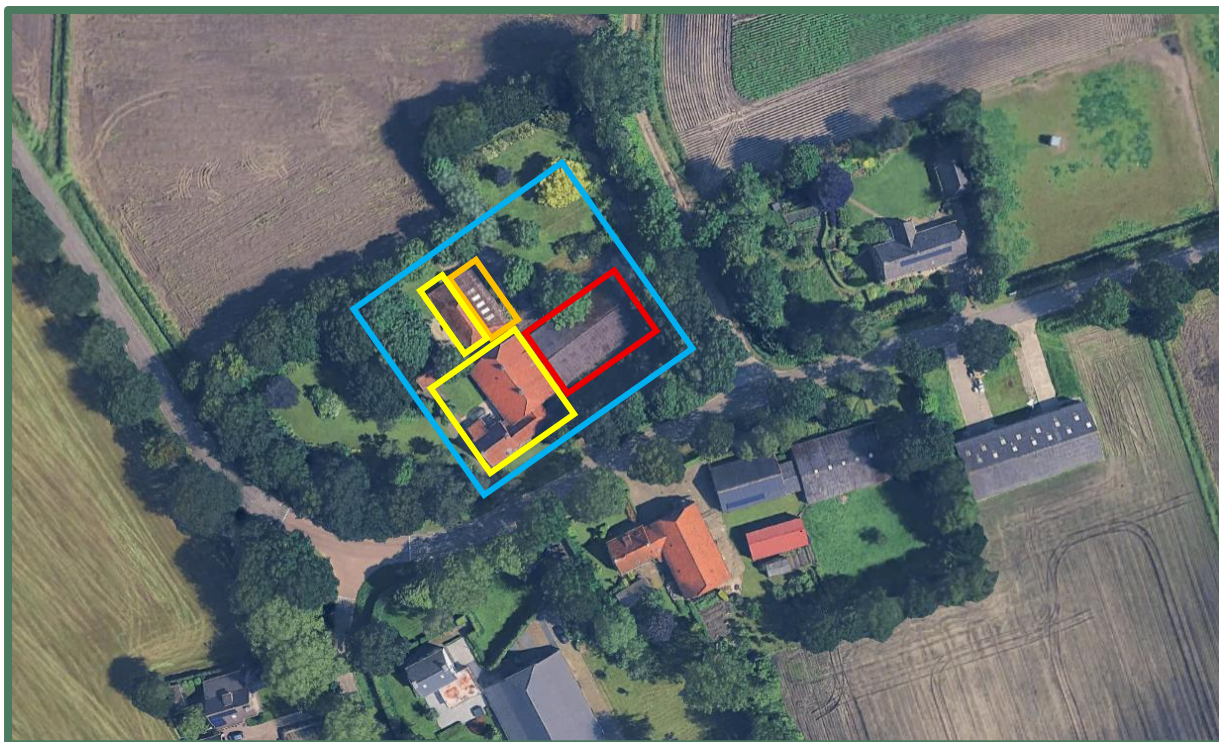
Afbeelding 1: Ligging plangebied (rode pin) in de ruimere omgeving. Bron: Google Earth.

2.2 Omschrijving van het invloedsgebied

Het plangebied bestaat uit bebouwing, gras, verharding, bomen en struiken. Het invloedsgebied bestaat vooral uit woningen met bijbehorende tuinpercelen en erfbeplanting afgewisseld met agrarische percelen en een groenbuffer behorend tot bedrijventerrein Breepark. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied globaal aangegeven.

Afbeelding 2: Globaal omljnd plangebied in blauw. Bron: Google Earth.

Afbeelding 3: Globaal omljnd plangebied in blauw, te slopen bebouwing in rood, mogelijk te slopen bebouwing in oranje en te behouden bebouwing in geel. Bron: Google Earth.

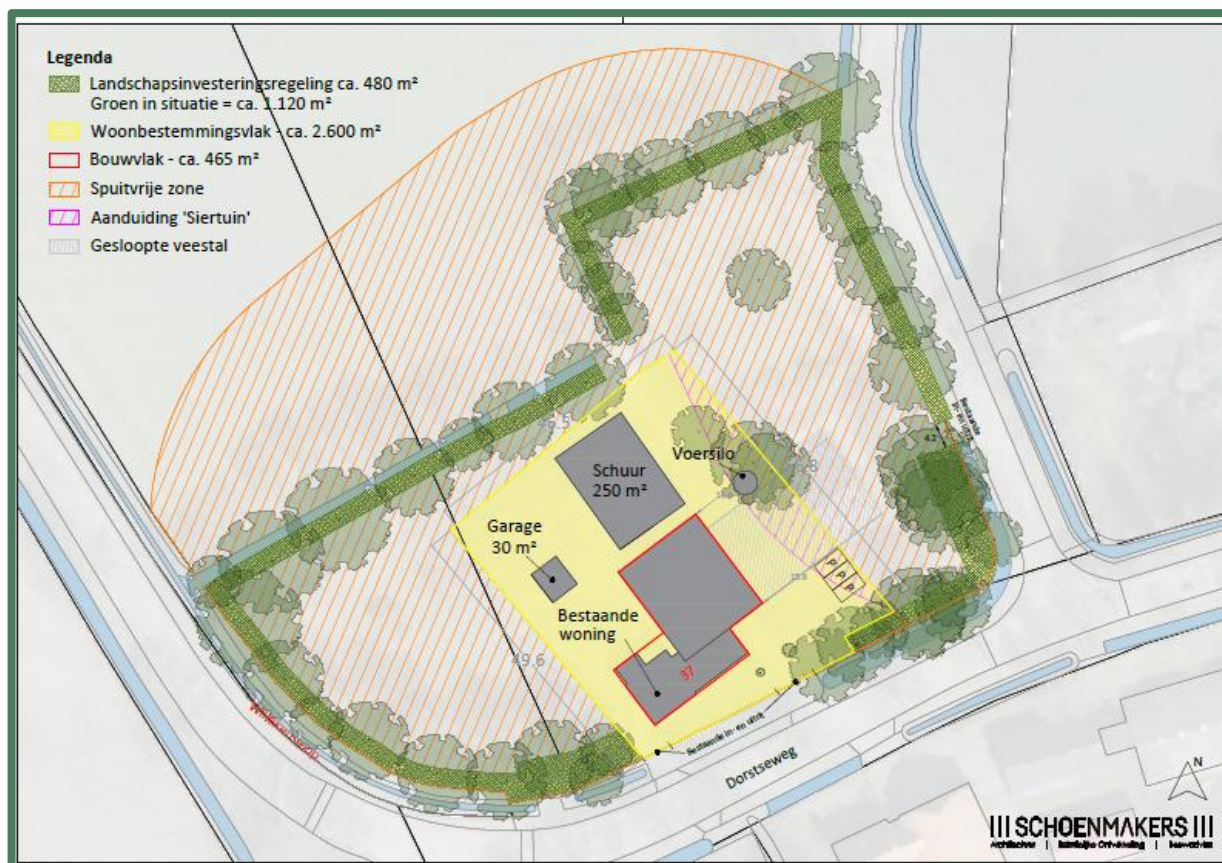
2.3 Voorgenomen ontwikkeling

Het initiatief bestaat uit het omzetten van het agrarisch bouwvlak naar woonbestemming. Hiertoe wordt de oude veestal gesaneerd. De noordelijke schuur met aanbouw in het oosten, waaronder het stalgedeelte, dient mogelijk ook gesaneerd te worden op aanvraag van de gemeente. Dit is echter niet het voornemen van de initiatiefnemer. Omdat nog niet duidelijk is of deze schuur zal blijven bestaan, wordt tijdens de quickscan ook getoetst op de mogelijke sanering van dit bijgebouw.

Bij de uitvoering van de landschappelijke inpassing wordt de bestaande bomensingel langs de Dorstseweg behouden en kwalitatief versterkt. In dit kader wordt ondergeschikte, niet-inheemse en/of sterk verruigde ondergroei tussen de bomen verwijderd om de structuur, vitaliteit en landschappelijke kwaliteit van de singel te verbeteren. Het betreft een beperkte, kleinschalige ingreep binnen een bestaande lijnvormige groenstructuur die grotendeels behouden blijft. Er vindt geen kap van bomen of structurele aantasting van de bomensingel plaats. De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen (globaal maart-augustus). Het opschonen van de onderbeplanting draagt bij aan de versterking van de inheemse beplantingsstructuur, waardoor de ecologische en landschappelijke kwaliteit van het erf op termijn wordt verbeterd.

Afbeelding 4: Bestaande situatie. Bron: Schoenmakers.

Afbeelding 5: Beoogde situatie. Bron: Schoenmakers.

Een aanvraag voor een omgevingsvergunning wordt getoetst aan de Omgevingswet. In het kader van deze wet is het noodzakelijk te weten welke flora- en faunasoorten potentieel voorkomen in het plangebied en of er met de voorgenomen ingreep negatieve effecten te verwachten zijn op de kwaliteit van beschermde natuurgebieden in de omgeving.

De ecologische quickscan, ook wel quickscan flora en fauna genoemd, is de eerste stap van ecologisch onderzoek en geeft de mogelijke effecten van een ruimtelijke ingreep weer op beschermde planten, dieren en natuurgebieden. De ecologische waarden worden in kaart gebracht middels bureau- en veldonderzoek. De volgende vragen worden beantwoord:

- Welke beschermde soorten zijn potentieel aanwezig binnen het invloedsgebied van de beoogde ingreep?
- Wat zijn de effecten van de voorgenomen plannen op deze aanwezige soorten?
- Wordt de Omgevingswet ten aanzien van het onderdeel ecologie overtreden?
- Welke mogelijkheden zijn er om negatieve effecten op de beschermde soorten te minimaliseren of te voorkomen?
- Is er een aanvullend onderzoek nodig naar soorten of functies?
- Is het noodzakelijk om voor de voorgenomen plannen een omgevingsvergunning in het kader van de ecologie aan te vragen bij de provincie Noord-Brabant?

Een ecologische quickscan is een momentopname en betreft geen volwaardig specifiek soortenonderzoek. Er zijn in dit verkennend onderzoek geen nadere inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een nadere inventarisatie bestaat uit meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode(n) van het jaar.

3.1 Bureauonderzoek

Het bureauonderzoek heeft zich gericht op bekende ruimtelijke plannen, zowel lokaal, provinciaal, als nationaal. Door middel van literatuuronderzoek is onderzocht of zich in de nabijheid van het plangebied gebieden bevinden die beschermd zijn in het kader van de natuurwetgeving en is er een inschatting gemaakt op het voorkomen van beschermde soorten. Hierbij is gebruik gemaakt van de database van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), zie bijlage 1, aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites, onder andere RAVON, Sovon, FLORON en Waarneming.nl. NDFF Verspreidingsatlas is een naslagwerk met afbeeldingen en informatie over duizenden soorten die in de Nederlandse natuur voorkomen. De verspreidingskaarten worden gemaakt met gevalideerde gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna. De inhoud van de atlas wordt mede verzorgd door zes verenigingen en stichtingen: de Nederlandse Mycologische Vereniging (NMV), FLORON, het Landelijk Informatiecentrum Kranswieren (LIK) en stichting ANEMOON, stichting RAVON en de Zoogdierverseniging. Voor de gebiedsgerichte bescherming is onderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving, het betreft de Natura 2000-gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Daarvoor is o.a. gebruik gemaakt van de website van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en die van de provincie Noord-Brabant.

3.2 Veldonderzoek

Op dinsdag 29 juli 2025 hebben ecologen Emma Heeren en Daan van der List in het kader van het natuurwaardenonderzoek het veldonderzoek uitgevoerd in het plangebied en de directe omgeving. De weersomstandigheden waren zonnig met een noordwestenwind met windkracht 1 en droog. De gemiddelde temperatuur lag rond de 22 graden Celsius.

Tijdens het veldonderzoek werd de ecologische potentie van het invloedsgebied in relatie met het mogelijk voorkomen van beschermde soorten onderzocht. In het plangebied en omgeving is zoveel mogelijk informatie verzameld over de aan- of afwezigheid van beschermde soorten. Hierbij zijn waarnemingen,

zowel visueel als auditief, en sporenonderzoek cruciaal. Er is gekeken naar de aanwezigheid van vraat-, loop- en veegsporen, nesten, hollen, uitwerpselen, prooi-resten en haren. Daarnaast is op basis van terreinkenmerken beoordeeld of het plangebied geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

De aanwezige habitats tijdens het veldbezoek en de waarnemingen uit de NDFF werden vergeleken met de habitatvereisten van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking en expert judgement is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen.

3.3 Beschrijving plangebied ten tijde van het veldbezoek

Het plangebied Dorstseweg 37 is gelegen in het noordoosten van de kern van Bavel, te midden van agrarische gronden en burgerwoningen. Het perceel grenst in het westen en zuiden aan de Dorstseweg en in het noorden aan naburig akkerland. In het oosten bevindt zich een met grind verharde oprit. Het plangebied bestaat uit een voormalige veehouderij met een bedrijfswoning, schuur, garage, stallen en mestsilo. Daarnaast is het perceel ingericht met een gecultiveerde tuin en groene randen van bomen en hagen.

De woning, garage en schuren binnen het plangebied zijn opgetrokken uit bakstenen gevels met een pannendak. De te slopen stal bestaat uit een geraamte van houten en metalen spanten, met houten gevels aan de zuidzijde en in het midden van de stal. De ondergrond is verhard met beton en in het westen bevinden zich nog aanwezige mestputten zonder roosters. Volgens de initiatiefnemer is het dak van de stal in januari/februari gesaneerd vanwege asbest. De stal verkeert al geruime tijd in deze staat en is omgeven door verwilderde vegetatie bestaande uit algemene kruiden zoals perzikkruid, nachtschade en knopkruid. Ook groeien er verwilderde tomatenplanten.

Noordelijk van de stal bevindt zich een puincontainer en noordwestelijk een cilindrisch mestbassin. De stal staat met de zuidwestgevel tegen het woonhuis aan. Noordwestelijk van het woonhuis staat de schuur met mogelijk te slopen aanbouw, opgetrokken uit bakstenen gevels met muurplaten en een pannendak zonder dakbeschot. De aanbouw is voorzien van een sandwichpanelen dak. De onderste rij dakpannen van het pannendak is afgesloten met houten planken. De binnenzijde van de schuur wordt momenteel gebruikt als opslagruimte.

Foto 1: Overzicht te slopen stal.

Foto 2: Container noordelijk van de stal met daarachter de silo.

Foto 3: Overzicht op noordelijk gelegen tuin.

Foto 4: Overzicht schuur oostelijke aanbouw.

Foto 5: Overzicht te slopen stal vanaf het noorden.

Foto 6: Binnenzijde stal

Foto 7: Zuidgevel van de te slopen stal.

Foto 8: Garage gelegen westelijk in de tuin.

Foto 9: Oprit vanaf het zuiden.

Foto 10: Dorstseweg 37 vanaf het zuiden.

Foto 11: Zuidelijke houtwal, gelegen zuidelijk van de stal.

Foto 12: Oostelijke oprit, met te slopen stal op de achtergrond.

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

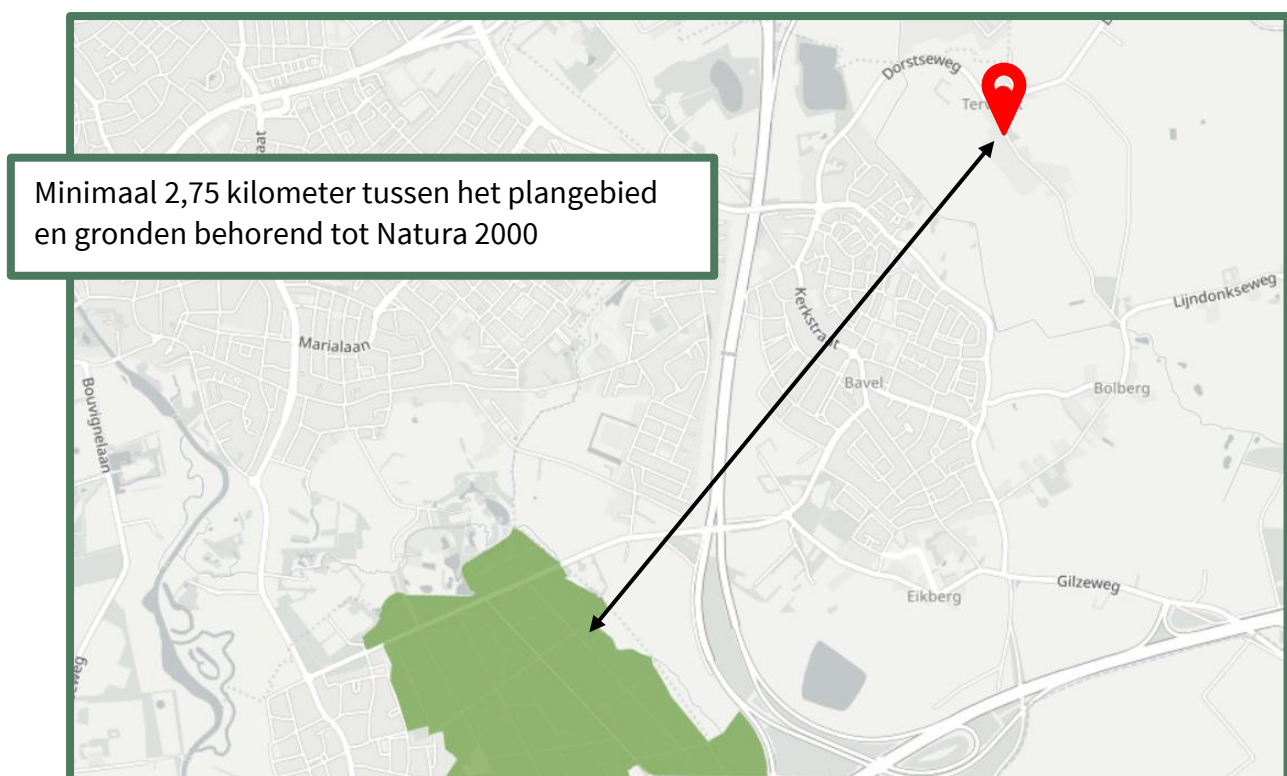
In dit hoofdstuk worden de beschermde gebieden en soorten beschreven die zich (mogelijk) in de nabijheid van het plangebied bevinden. Er wordt aangegeven of de voorgenomen ingreep mogelijk negatieve effecten heeft op deze beschermde gebieden en soorten en of er met de werkzaamheden beschermde houtopstanden verdwijnen.

4.1 Gebiedsbescherming

Door middel van bureaustudie is onderzocht of het plangebied binnen of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden gelegen is. Daarbij is gebruikgemaakt van de gegevens van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu en de provincie Noord-Brabant.

4.1.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op minimaal 2,75 kilometer afstand van zuidwestelijk gelegen gronden behorend tot Natura 2000-gebied 'Ulvenhoutse Bos'. Op ongeveer 9 kilometer afstand naar het zuiden ligt Natura 2000-gebied 'Heesbossen, Vallei van Marke en Merkske en Ringven met valleigronden langs de Heerlese Loopen' en noordelijk op 15 kilometer Natura 2000-gebied 'Biesbosch'. Op onderstaande afbeelding wordt de ligging van Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied weergegeven. De ligging van het plangebied wordt met een rode pin aangegeven. Natura 2000-gebieden zijn in groen aangegeven.

Afbeelding 6: Natura 2000-gebieden. De afstand tussen het plangebied en Natura 2000 is met een pijl aangegeven. Bron: Natura2000.eea.europa.eu.

Doordat het plangebied buiten het Natura 2000-gebied ligt kunnen alleen effecten optreden als gevolg van externe werking. Ten aanzien van Natura 2000-gebieden dient er o.a. zekerheid geboden te worden betreffende het niet optreden van een verslechtering van de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de

habitats van soorten. Gezien de aard en omvang van het voornemen, de locatie, de effectafstand tot Natura 2000-gebieden en het effectbereik, zijn externe effecten onwaarschijnlijk. Echter is een Aeries-berekening noodzakelijk om dit te onderbouwen.

4.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op minimaal 100 meter afstand van gronden die tot het Natuurnetwerk Nederland behoren. Op onderstaande afbeelding wordt de ligging van het Natuurnetwerk Nederland in de omgeving van het plangebied weergegeven. De ligging van het plangebied wordt met een rode pin aangegeven. De NNN-gebieden in groen.

Afbeelding 7: Natuurnetwerk Nederland-gebieden. De afstand tussen het plangebied en NNN is met een pijl aangegeven. Bron: atlasleefomgeving.nl.

In of in de directe nabijheid van een NNN-gebied zijn geen ontwikkelingen toegestaan die de 'wezenlijke kenmerken of waarden' aantasten. Het plangebied ligt niet in, of direct aangrenzend aan het NNN-gebied. De significante aantasting van en negatieve effecten door externe werking op de wezenlijke kenmerken en waarden van de NNN zijn, gezien de omvang, de aard, het effectbereik en de locatie van het voornemen, op voorhand uit te sluiten.

4.1.3 Conclusie

Het plangebied behoort niet tot het Natuurnetwerk Nederland of Natura 2000-gebied. Vanwege de ligging buiten het Natuurnetwerk Nederland, leiden de voorgenomen activiteiten niet tot wettelijke consequenties. De voorgenomen activiteiten hebben naar verwachting geen negatief effect op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden. Een Aeries-berekening is nodig dit te onderbouwen.

4.2 Houtopstanden

Volgens artikel 11.111 van het Besluit activiteiten leefomgeving in de Omgevingswet is het verboden een houtopstand (bos, houtwallen, heester- en struikhagen, struwelen en bosplantsoenen) geheel of gedeeltelijk te vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van vriend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij de Gedeputeerde Staten. Het betreft hier houtopstanden van tenminste 10 are of rijbeplanting van minimaal 20 bomen. Verder geldt er ook een herplantplicht voor gekapte

houtopstanden. Indien de totale oppervlakte of het aantal bomen kleiner is dan deze 10 are of 20 bomen, dan gelden de rijksregels over het vellen en herplanten niet.

Er zijn binnen het plangebied geen houtopstanden die middels het planvoornemen zullen verdwijnen. Er bestaan dan ook geen verdere verplichtingen aangaande houtopstanden binnen de Omgevingswet.

De bomensingel langs de Dorstseweg betreft een bestaande houtopstand binnen het plangebied. In het kader van de landschappelijke inpassing wordt de ondergroei selectief opgeschoond om de structuur, vitaliteit en landschappelijke kwaliteit te versterken. Het betreft een kleinschalige ingreep zonder kap van bomen of structurele aantasting van de houtopstand. De houtopstand betreft erfbeplanting en valt naar verwachting onder de uitzonderingsregels voor houtopstanden binnen de gemeente. Desalniettemin dient voorafgaand een navraag bij de betreffende gemeente te worden uitgevoerd.

4.3 Soortenbescherming

Bijlage 1, project Dorstseweg met nummer BE-1505 d.d. 28 juli 2025 geeft een overzicht van de waargenomen planten- en diersoorten in en in de omgeving van het plangebied volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF. De NDFF, Nationale Databank Flora en Fauna is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFF zijn door soortexperts gevalideerd.

Bijlage 3 betreft een lijst van beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn. Deze soorten zijn beschermd onder bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Dit betreft soorten wiens voortplantings- en rustplaatsen beschermd dienen te worden en waarvoor Nederland tot het natuurlijke verspreidingsgebied behoort.

Bijlage 4 betreft een lijst aan soorten van nationaal belang welke verder niet in de Vogel- of Habitatrichtlijn zijn opgenomen maar waarvoor wel rijksregels gelden om ze te beschermen.

Per soortgroep wordt in onderstaande paragrafen beschreven welke soorten worden verwacht in het plangebied, welke soorten er zijn waargenomen tijdens veldbezoek, welke soorten voorkomen in de omgeving, en welke effecten (mogelijk) aan de orde zijn.

4.3.1 Flora

De beschermde plantensoorten die volgens de NDFF de laatste vijf jaar zijn waargenomen binnen een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Beschermde plantensoort	Habitat
Drijvende waterweegbree	Helder, voedselarm tot matig voedselrijk, zwak zuur water

Tabel 1: Waargenomen beschermde plantensoorten binnen een straal van twee kilometer.

Drijvende waterweegbree

Drijvende waterweegbree is een plant van helder, voedselarm tot matig voedselrijk (fosfaatarm), zwak zuur water. Ze komt voor in laaglandbeken, vennen, kanalen en poelen. Het is een vrij zeldzame soort met een uitgebreide verspreiding in de hoge delen van Nederland. Het bolwerk ligt in Noord-Brabant. Ze is de afgelopen decennia sterk achteruitgegaan en staat inmiddels op de Rode Lijst.

Afhankelijk van de omgeving kent de plant meerdere groeiwijzen. In diep (meren) of stromend water (beken) worden dichte matten met rozetten gevormd, met alleen ondergedoken lijnvormige bladeren. In ondiepe delen van vennen en plassen ontwikkelen zich vanuit deze rozetten bloeiende planten met kenmerkende drijfbladeren. Op periodiek droogvallende oevers ontwikkelen zich planten met gesteelde bladeren die vaak uitbundig bloeien.

Veldbezoek flora

Binnen het plangebied zijn geen geschikte standplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. Het terrein is grotendeels verhard of bebouwd, met daarnaast cultuurgrond en verwilderde ruderaalvegetatie. De bodem in het gebied bestaat uit laarpodzolgronden, gekarakteriseerd als leemarm en zwak lemig fijn zand, wat beperkt potentieel biedt voor bijzondere flora.

Tijdens het veldbezoek zijn enkel algemene soorten waargenomen, waaronder de eerdergenoemde perzikkruid, nachtschade, tomatenplant en knopkruid. In de omliggende omgeving is volgens NDFF-gegevens de beschermde soort drijvende waterweegbree gemeld, maar deze is niet relevant voor het plangebied zelf.

Er is geen oppervlaktewater aanwezig binnen het plangebied. De aanwezige sloten aan de zuidzijde zijn op het moment van onderzoek droogstaand en begroeid met ruigtekruiden zoals brandnetel, en bieden daarmee eveneens geen geschikte habitat voor beschermde water- of oeverplanten.

Foto 13: Knopkruid en nachtschade.

Foto 14: Perzikkruid.

Foto 15: Tomatenplant.

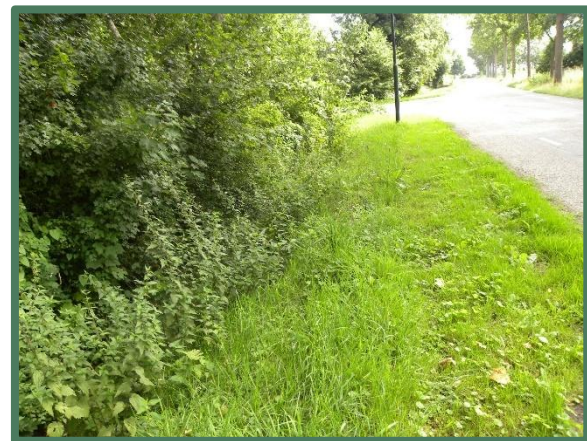

Foto 16: Met brandnetels begroeide sloot.

Deelconclusie flora

Er zijn geen beschermde soorten waargenomen in het plangebied of de nabije omgeving, noch een geschikt biotoop dat bewijs zou leveren dat deze soorten er aanwezig zouden kunnen zijn. Er is geen vervolgonderzoek noodzakelijk. Er kan volstaan worden met de zorgplicht.

4.3.2 Vleermuizen

Alle soorten vleermuizen vallen onder de groep strikt beschermde soorten. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstooring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: 'het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort'. Dit houdt in dat niet alleen verblijfplaatsen, maar ook belangrijke verbindingen hiertussen (vlieg- en foerageerroutes) beschermd zijn. Voor alle vleermuissoorten geldt geen vrijstelling of vergunningverlening indien het puur gaat om een ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

De checklist Vleermuisprotocol 2021 geeft voor gebouwen de volgende drie aandachtspunten: Zijn er potentieel aanwezige ruimtes voor winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen, zijn er sporen van aanwezigheid en is er sprake van een foerageergebied?

De vleermuissoorten die volgens de NDFF de laatste vijf jaar zijn waargenomen binnen een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Vleermuissoort	Verblijfplaatsen in
Gewone dwergvleermuis	Vooraf beboewing
Laatvlieger	Vaak beboewing
Rosse vleermuis	Vooraf bomen

Tabel 2: Waargenomen vleermuizen binnen een straal van twee kilometer.

Veldbezoek vleermuizen

Het plangebied is beoordeeld op de geschiktheid als vleermuishabitat. Er zijn vleermuizen die in bomen hun verblijfplaatsen onderhouden en soorten die in gebouwen verblijven.

De in het plangebied aanwezige bomen met een geschikte stamdiameter zijn tijdens het veldbezoek geïnspecteerd op holtes, spleten, gaten of loshangende schors, die mogelijk als verblijfplaats voor vleermuizen zouden kunnen dienen. Hierbij zijn geen aanwijzingen of waarnemingen van dergelijke verblijfplaatsen aangetroffen. Alle bomen blijven behouden met de voorgenomen werkzaamheden. Daarnaast bevindt zich in het westen, ter hoogte van de oprit naar het voormalige bedrijventerrein, een bouwlamp. Deze veroorzaakt op dit moment lichtverstorend, wat mogelijk een belemmerende factor vormt voor het gebruik van het gebied door vleermuizen.

Foto 17: Lamp in de boom van veraf.

Foto 18: Lamp van dichtbij.

Vleermuisverblijfplaatsen in bebouwing kunnen aangetroffen worden onder dakpannen, tussen dakbeschot, boeiboorden, onder gevelbekleding, in spleten en kieren in muren of in de spouw door open stootvoegen.

De te slopen stal in het plangebied is volledig ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De stal bestaat enkel uit een constructie van spanten, zonder dak en enkele houten wanden zonder tussenruimte of afwerking. Door het ontbreken van afgesloten of beschutte ruimten, kieren of spleten, biedt de bebouwing geen potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen.

De schuur met aanbouw beschikt over gesloten spouwmuren die aan de bovenzijde zijn afgewerkt met muurplaten. Het dak van de aanbouw bestaat uit sandwichpanelen, opgebouwd uit gesloten metalen platen met isolatiemateriaal, wat ongeschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Het pannendak van het hoofdgebouw beschikt niet over een dakbeschot en is daardoor niet geschikt voor soorten zoals de gewone dwergvleermuis of laatvlieger. Daarnaast zijn er geen toegangen waargenomen die zouden kunnen wijzen op gebruik door soorten zoals de grootoorvleermuis. Binnenin de schuur zijn geen sporen zoals vlindervleugels of keutels aangetroffen.

De woning bestaande uit bakstenen gevels met pannendak biedt potentie, echter is huidig in renovatie met dakisolatie vanuit de binnenzijde. Hierdoor zal er een mate van verstoring aanwezig zijn wat de woning minder geschikt maakt.

De garage, voorzien van een windveer, vormt mogelijk geschikt verblijf. Beide gebouwen blijven behouden en blijven daarmee ook toekomstig potentieel geschikt als vleermuisverblijf.

Door tijdens de sloopwerkzaamheden uitsluitend bij daglicht te werken en trillingen en geluid zoveel mogelijk te beperken, kan significante verstoring voorkomen worden.

Foto 19: Mogelijk te slopen aanbouw gesloten met een muurplaat.

Foto 20: Onbeschoten dak van de schuur.

Foto 21: Overzicht op de zolder van de schuur, geen sporen.

Foto 22: Westzijde van de schuur tevens gesloten.

Foto 23: Nokpannen van de schuur gesloten.

Foto 24: Kantpannen van de woning open aan de zijgevels.

Foto 25: Noordelijke kantpannen van de woning geopend.

Foto 26: Stal volledig ongeschikt.

Het plangebied is gelegen in een overwegend groene omgeving, met in de directe nabijheid diverse hagen en bomenrijen. Langs de Dorstseweg en aangrenzende percelen zijn bomenlanen aanwezig, die kunnen functioneren als oriëntatie- en vliegroute voor vleermuizen. Deze landschappelijke structuren bieden tevens enige foerageermogelijkheden, met name voor algemene soorten.

Hoewel het plangebied zelf grotendeels bestaat uit verharding en bebouwing en daarmee beperkt foerageerpotentieel biedt, vormt de directe omgeving wél een functioneel onderdeel van het leefgebied van vleermuizen. Er is dan ook aanleiding om bij de uitvoering van werkzaamheden rekening te houden met de zorgplicht. Dit betekent onder andere dat verstoring van vliegroutes en foerageergebieden zoveel mogelijk moet worden voorkomen, bijvoorbeeld door het beperken van verlichting en het behouden van aanwezige groenstructuren.

Deelconclusie vleermuizen

Op basis van de bevindingen wordt geconcludeerd dat door de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden geen vleermuizen worden verstoord, verwond of gedood, en dat er geen sprake is van het beschadigen of vernielen van rust- of verblijfplaatsen. Er is daarom geen omgevingsvergunning vereist op grond van de soortbeschermingsregels voor deze soortgroep.

In de omgeving van het plangebied is en blijft voldoende geschikt foerageergebied beschikbaar voor vleermuizen. Het foerageergebied binnen het plangebied zelf is beperkt van waarde en wordt niet aangemerkt als essentieel voor het behoud van de functionaliteit van mogelijke vaste verblijfplaatsen. Omdat er voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig zijn in de directe omgeving, is een negatief effect op deze functie uitgesloten.

Ook negatieve effecten op mogelijke vaste vliegroutes worden niet verwacht. De bomen in en nabij het plangebied blijven behouden. Door uitsluitend bij daglicht te werken en het gebruik van bouwlampen of vergelijkbare verlichting (indien noodzakelijk) te beperken, wordt lichtverstoring op deze structuren voorkomen.

Indien kunstlicht noodzakelijk is, dient dit afgericht te worden van bebouwing, lijnvormige elementen en groenelementen.

4.3.3 Marterachtigen

Marterachtigen hebben voor hun overleving drie zaken nodig: dekking, verbinding en rustplaatsen. Deze dieren zijn vooral 's nachts actief waardoor het fysiek aantreffen van individuen tijdens een veldbezoek zeer onwaarschijnlijk is. De marterachtigen die volgens de NDFF de laatste vijf jaar zijn waargenomen binnen een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Martersoort	Bescherming
Boommarter	Beschermd
Bunzing	Beschermd
Steenmarter	Beschermd
Wezel	Beschermd

Tabel 3: Waargenomen marterachtigen binnen een straal van twee kilometer.

Boommarter

De schuilplaats en nestplek van de boommarter bestaat meestal uit een holle boom en hun leefgebied bestaat doorgaans uit bos, zowel loof- als naaldbos en gemengd bos, jong en oud. Toch wagen ze zich ook buiten bosgebieden, maar bomen zijn nooit ver weg. De dieren leven solitair en kunnen goed zwemmen. 's Nachts legt een boommarter 2 tot 20 kilometer af.

Bunzing

Doordat ze niet kieskeurig zijn wat betreft hun voedsel, komen bunzings voor in vele verschillende landschapstypen. Ze komen vooral voor in bebost laagland nabij water, waaronder rivieroeveren en moerassen. In de winter worden bebouwde gebieden opgezocht en is de bunzing te vinden in de buurt van boerderijen. Deze zoogdieren verplaatsen zich vooral via lijnvormige landschapselementen zoals hagen die tot aan de grond komen (geen opgesnoeide hagen) of greppels, en vinden er hun voedsel.

Landschapselementen in een geschikt habitat voor kleine marterachtigen zijn o.a. struwelen, hoge graslandvegetatie, houtstapels, holle bomen, houtwallen, takkenrillen of stapels stenen of puin. Voor de bunzing is water in de nabijheid van belang.

Steenmarter

De steenmarter is een soort van steenachtige biotopen en schuilplaatsen. De soort komt met name voor aan de rand van dorpen en steden, maar is ook te vinden nabij boerderijen en kleinschalige cultuurlandschappen. De steenmarter vindt vaste verblijfplaatsen in oude schuurtjes met weinig menselijke activiteit of woningen met toegankelijke zolder-, en of kruipruimten.

Wezel

De wezel zoekt graag dekking op, bijvoorbeeld bij bosschages, houtstapels of heggen. Ook bewonen ze vaak oude hopen van muizen, ratten en konijnen die bekleed wordt met veren of haren van prooidieren. Goede schuilmogelijkheden en de aanwezigheid van voldoende geschikt voedsel zijn de enige eisen die de wezel aan zijn omgeving stelt.

Veldbezoek marterachtigen

Het plangebied betreft een verzorgd (voormalig agrarisch) woonperceel dat momenteel in renovatie is. De oostelijke stal is volledig ontruimd, bezemschoon en biedt geen beschutting vanwege het ontbreken van een dak. De mogelijk te slopen aanbouw van de schuur, evenals de schuur zelf, zijn in gebruik als opslagruimte en verkeren in een nette, opgeruimde staat zonder aanwezigheid van ruigte of rommelige hoekjes. De schuur is volledig gesloten en bevat geen openingen of gaten die toegang kunnen bieden aan fauna.

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen zoals uitwerpselen, prooiresten of andere indicaties van aanwezigheid van marterachtigen aangetroffen in de bebouwing of de omliggende tuin. Gezien het ontbreken van geschikte schuilplaatsen en sporen, wordt het gebruik van het plangebied door marterachtigen uitgesloten.

De ruige randen en bebossing rondom het plangebied kunnen functioneren als schuil-, rust- of migratieroute voor marterachtigen. In het kader van de landschappelijke inpassing wordt de ondergroei in de houtopstand langs de Dorstseweg selectief opgeschoond om de structuur, vitaliteit en landschappelijke kwaliteit te versterken. Deze werkzaamheden betreffen een kleinschalige ingreep zonder kap van bomen of structurele aantasting van de houtopstand. Hoewel er tijdelijk een lichte verstoring en vermindering van ruigte kan optreden, blijft de houtopstand behouden en blijft de functie als schuil-, rust- en migratieroute voor marterachtigen op langere termijn gewaarborgd. Het opschonen dient te worden uitgevoerd met inachtneming van de specifieke zorgplicht voor beschermde soorten, bij voorkeur gefaseerd en buiten de meest kwetsbare periode voor marterachtigen, globaal van maart tot augustus. De meest geschikte maanden betreffen september tot oktober.

Deelconclusie marterachtigen

Nader ecologisch onderzoek is niet aan de orde. De bestaande structuren die mogelijk van belang zijn voor marterachtigen blijven behouden en er zijn geen aanwijzingen voor het gebruik van het plangebied als

verblijfplaats. Met het opschonen van de houtsingel dient de zorgplicht in acht te worden genomen. Dit dient gefaseerd plaats te vinden, bij daglicht en buiten de meest kwetsbare periode.

4.3.4 Overige grondgebonden zoogdieren

De overige grondgebonden zoogdieren omvatten alle verder in het wild levende zoogdieren, waaronder vooral knaagdieren, evenhoevigen en insecteneters. Sommige van deze soorten zijn beschermd, maar een aantal van deze soorten vallen er in de provincie Noord-Brabant tot de vrijgestelde soorten. Voor soorten uit deze categorie betekent dat bij ruimtelijke ontwikkeling er geen omgevingsvergunning hoeft te worden gevraagd en dat rust- of verblijfplaatsen verwijderd mogen worden, wanneer geen andere bevredigende oplossing bestaat. Het is echter wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen. In de onderstaande tabel zijn de overige grondgebonden zoogdieren te vinden die volgens de NDFF de laatste vijf jaar zijn waargenomen binnen een straal van twee kilometer rond het plangebied.

Overige zoogdiersoort	Bescherming
Eekhoorn	Beschermd
Egel	Vrijgesteld
Haas	Vrijgesteld
Konijn	Vrijgesteld
Rosse woelmuis	Vrijgesteld

Tabel 4: Waargenomen beschermde grondgebonden zoogdieren binnen een straal van twee kilometer.

Eekhoorn

Eekhoorns zijn te vinden in verschillende bosomgevingen, waaronder loof-, naald- en gemengd bos. Ze komen ook voor in tuinen, parken en houtwallen. Als er voldoende voedsel beschikbaar is, kunnen ze ook in bebouwde gebieden worden aangetroffen.

Hun voedsel bestaat hoofdzakelijk uit boomzaden, zoals eikels, noten en zaden uit kegels van naaldbomen. Ook eten ze als aanvulling daarop (afhankelijk van het jaargetijde) knoppen, bladeren, bessen, paddenstoelen, rupsen, vogeleieren en jonge vogels. Specifieke voedselbomen kunnen zijn: eiken-, beuken-, walnoot-, hazelnoten- en pijnbomen. Eekhoorns bouwen nesten in bomen. Naast één hoofdnest zijn ook vaak vijf tot zes bijnesten aanwezig.

Egel

In onze streken leeft de egel in bijna alle landschappen. In sommige gebieden zijn ze echter algemener dan in andere. Tuinen, bosranden, struweel en loofbos, liefst met ondergroei, zijn goede leefgebieden. Egels komen ook in steden voor, zolang er maar groen en schuilplaatsen aanwezig zijn.

Egels zijn nachtactief. Overdag slapen ze in een moeilijk te vinden nest van bladeren, mos of ander materiaal dat zich vaak onder (braam)struiken of takkenbossen bevindt. Een groot deel van het jaar (november/december tot april/mei) zijn ze in winterslaap, waaruit ze af en toe wakker kunnen worden.

Haas

De haas komt voor in een groot deel van Europa en delen van Azië. Ze geven de voorkeur aan open landschappen zoals akkers, weilanden, heidevelden en graslanden, maar worden ook aangetroffen in bosranden en parken. Hazen leven solitair en zijn vooral actief tijdens de schemering en nacht.

Hun dieet bestaat voornamelijk uit gras, kruiden, jonge twijgen, schors, knoppen en landbouwgewassen. Hazen hebben lange poten die hen in staat stellen om snel te rennen, wat essentieel is voor het ontkomen aan roofdieren. Ze rusten overdag in ondiepe ligplaatsen, zogenaamde "leggen," die ze in het gras of onder struiken maken. Hazen hebben een voorkeur voor leefgebieden met voldoende dekking om zich te verbergen, maar ook open plekken waar ze gemakkelijk voedsel kunnen vinden en weg kunnen rennen bij gevaar.

Konijn

Het konijn komt oorspronkelijk uit het Iberisch schiereiland en Zuid-Frankrijk, maar is nu verspreid over veel delen van de wereld, waaronder Europa, Australië en delen van Amerika. Ze geven de voorkeur aan

gebieden met een mix van open graslanden en struikgewas, zoals weilanden, landbouwgrond, bosranden en tuinen.

Konijnen leven in sociale groepen en graven uitgebreide ondergrondse gangenstelsels, bekend als 'holen' of 'bouwen', waarin ze schuilen, jongen krijgen en bescherming vinden tegen roofdieren. Deze holen hebben meestal meerdere ingangen en kunnen zeer complex zijn.

Hun dieet bestaat voornamelijk uit gras, kruiden, bladeren, schors en landbouwgewassen. Ze zijn vooral 's ochtends en 's avonds actief, terwijl ze overdag en 's nachts meestal in hun holen blijven. Konijnen hebben een voorkeur voor leefgebieden met voldoende dekking om zich te verbergen, maar ook open plekken waar ze gemakkelijk voedsel kunnen vinden.

Rosse woelmuis

De rosse woelmuis leeft bij voorkeur in loof- en gemengd bos met daaronder een struik- of kruidlaag, maar hij komt ook voor in jonge aanplant en in naaldbos. Ook leeft hij in houtwallen, heggen, bosranden en parken. Hij waagt zich zelden in open gebieden zonder beschutting.

In Nederland komt de rosse woelmuis in vrijwel het hele land voor. Op enkele Zeeuwse eilanden komt de soort nagenoeg niet of in zeer kleine dichtheden voor. Ook in het noorden van Groningen en Friesland, Flevoland en grote open (polder)gebieden komt de rosse woelmuis sporadisch voor.

Veldbezoek overige grondgebonden zoogdieren

Volgens de gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) komen in de omgeving soorten als eekhoorn, egel, konijn, haas en rosse woelmuis voor. Van deze soorten is alleen de eekhoorn strikt beschermd op grond van de Omgevingswet. De overige genoemde soorten zijn algemeen en vrijgesteld van beschermingsbepalingen.

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten of verblijfplaatsen van zoogdieren aangetroffen. Vanwege de bladerrijke omstandigheden is het echter mogelijk dat nesten van eekhoorns aan het zicht zijn onttrokken. Er zijn echter geen sporen zoals afgeknagde knoppen, zaden, eikels of dennenappels op de bodem waargenomen.

In het kader van de landschappelijke inpassing wordt de ondergroei in de houtopstand langs de Dorstseweg selectief opgeschoond. Er worden geen bomen gekapt, waardoor verstoring van mogelijk habitat van bijvoorbeeld de eekhoorn niet aan de orde is. Bij het uitvoeren van de werkzaamheden dient conform de algemene zorgplicht te worden gewerkt. Het verdient aanbeveling het werk volgens het principe van één richting uit te voeren (van één rustige zijde naar de andere zijde), zodat aanwezige fauna de kans krijgt om te vluchten.

Deelconclusie overige grondgebonden zoogdieren

Het is uit te sluiten dat het plangebied essentieel onderdeel is van de habitat van overige grondgebonden zoogdieren. Alle bomen in en rond het plangebied blijven behouden. Nader onderzoek is niet aan de orde.

4.3.5 Vogels

In de Omgevingswet worden alle broedende vogels strikt beschermd op grond van de Vogelrichtlijn waardoor alle bewoonde nesten in het broedseizoen vallen onder de bescherming van deze wet. De Omgevingswet hanteert geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar voor de volledigheid wordt vaak gesproken van half maart tot half juli. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Men dient daarom gedurende kap- en sloopwerkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vogels wordt voorkomen door bepaalde werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd. De zogenaamde 'Jaarrond beschermde nesten'. Als deze nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een vergunningsaanvraag noodzakelijk zijn. De bescherming van vogels in Noord-Brabant kan worden opgedeeld in 5 categorieën.

Categorie 1-4

De eerste 4 categorieën betreffen vogels welke zeer honkvast broeden (1-4) of welke zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen (4). De vogelsoorten uit deze categorieën die volgens de NDFF de

laatste vijf jaar zijn waargenomen in een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Vogelsoort	Beschermingscategorie*	Nestplaats
Boomvalk	4	In bomen
Buizerd	4	In bomen
Gierzwaluw	2	In gebouwen en nestkasten
Grote gele kwikstaart	3	Op de grond, in gebouwen en nestkasten
Havik	4	In bomen
Huismus	2	In gebouwen en nestkasten
Kerkuil	3	In gebouwen en nestkasten
Ooievaar	3	In bomen, op gebouwen en nestpalen
Roek	2	In bomen
Sperwer	4	In bomen
Stenuil	1	In gebouwen, boomholtes en nestkasten
Wespendief	4	In bomen
Zwarte wouw	4	In bomen

Tabel 5: Waargenomen vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten binnen een straal van twee kilometer.

*Categorie 1: Jaarrond gebruikte nesten (stenuil).

*Categorie 2: Zeer honkvaste koloniebroeders of afhankelijk van bebouwing.

*Categorie 3: Zeer honkvaste broeders of afhankelijk van bebouwing (geen kolonie).

*Categorie 4: Vogels die ieder jaar terugkeren naar een specifiek nest.

Categorie 5

Categorie 5-soorten zijn honkvaste broeders, maar voldoende flexibel. Hun nesten zijn alleen jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In het algemeen geldt niet zozeer de bescherming van de nestplek zelf, maar meer de schaarste van dit type nestgelegenheid. Het betreft voornamelijk holenbroeders of vogels die een groot nest bouwen als zwarte kraai of ekster, waarvan enkele andere soorten vogels gebruik maken die niet in staat zijn om zelfstandig een nest te bouwen (bijv. ransuil, torenvalk en boomvalk).

De vogelsoorten uit deze categorie die volgens de NDFF de laatste vijf jaar zijn waargenomen in een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Vogelsoort	Nestplaats
Blauwe reiger	In bomen
Boerenzwaluw	In gebouwen
Bonte vliegenvanger	In boomholtes en nestkasten
Boomklever	In boomholtes
Boomkruiper	In boomholtes en nestkasten
Bosuil	In boomholtes, nestkasten en gebouwen
Ekster	In bomen
Grauwe vliegenvanger	In boomholtes en tegen gebouwen
Groene specht	In boomholtes
Grote bonte specht	In boomholtes
Hop	In boomholtes, muren en steenhopen
Huiszwaluw	Tegen gebouwen
IJsvogel	In steile wanden
Koolmees	In boomholtes en nestkasten
Oeverzwaluw	In steile wanden
Pimpelmees	In boomholtes en nestkasten
Spreeuw	In boomholtes, gebouwen en nestkasten
Tapuit	In konijnenholen

Torenvalk	In gebouwen, bomen en nestkasten
Zwarte kraai	In bomen
Zwarte mees	In boomholtes, nestkasten en muizengangen
Zwarte roodstaart	In gebouwen
Zwarte specht	In boomholtes

Tabel 6: Waargenomen vogelsoorten waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als er sprake is van ecologisch zwaarwegende redenen.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is voor zijn voortplanting bijna uitsluitend gebonden aan menselijke bewoning en daarom komt hij in de zomer veelal in grotere dorpen en steden voor. Omdat ze moeilijk van de grond kunnen opstijgen hebben ze een sterke voorkeur voor hoge nestplaatsen met een ruime aan- en uitvliegroute, zo kunnen ze makkelijk in vlucht komen door zich eruit te laten vallen. Deze koloniebroeders gebruiken het liefst elk jaar hetzelfde nest.

Uilen

Steenuil en kerkuil schuwen de menselijke omgeving niet en broeden ook onder daken en op zolders van huizen, loodsen en schuren, maar waarbij de aanwezigheid van geschikt foerageergebied in de directe omgeving noodzakelijk is. Nest- en rustplaatsen van steenuil en kerkuil zijn jaarrond beschermd. Soms maken ze gebruik van nestkasten die speciaal voor hen zijn opgehangen.

De ransuil is een uilensoort die in verschillende habitats voorkomt, waaronder bosgebieden, parken, open landschappen met verspreide bomen en agrarisch gebied met houtwallen en bosjes. Ze nestelen zich vaak in bomen, meestal in verlaten nesten van andere vogels zoals kraaien of eksters. Ze geven ook de voorkeur aan bomen met dichte takken of holen in oude bomen.

Huismus

Vanwege de beperkte actieradius (enkele honderden meters) van de huismus (Baijens et al. 2005) zijn drie essentiële onderdelen van het leefgebied van belang voor de huismus: nestlocatie, habitat met voedselaanbod en beschutting. Alle voorzieningen dienen dichtbij elkaar te liggen. Gewoonlijk binnen een straal van enkele honderden meters van de nestlocatie. Deze uitgesproken standvogels nestelen bij voorkeur onder dakpannen, in gaten en kieren van gebouwen en mussenkasten.

Ooievaar

Als carnivoor eet de ooievaar een breed scala aan dierlijke prooien, inclusief insecten, vissen, amfibieën, reptielen, kleine zoogdieren en kleine vogels. Hij pakt het meeste voedsel van de grond, tussen lage vegetatie en uit ondiep water. Het is een monogame broeder, maar vormt geen paar voor het leven. Het paar bouwt een nest bestaande uit grote takken, dat soms jaren wordt gebruikt.

Roek

Het leefgebied van de roek is open akker- en weideland, afgewisseld met bomen, bosjes, bomenrijen en heggen. De vogel gedijt goed in menselijk cultuurland als hij niet wordt bejaagd. Vooral de aanwezigheid van akkers is gunstig. Roeken hebben voorkeur voor hoge bomen, bij voorkeur niet in een bos maar een losse opstand. Het boomtype maakt niet zoveel uit. Als in het voorjaar de boomkruinen nog kaal zijn, zijn alle nesten van een roekenkolonie goed zichtbaar.

Grote gele kwikstaart

In het voorjaar en 's zomers is de grote gele kwikstaart te vinden in de buurt van waterstroompjes, vooral in de bergen en heuvels. De vogel nestelt in holten in de buurt van water. 's Winters bevinden ze zich bij lagergelegen water en aan de kust.

Roofvogels

De habitat van roofvogels bestaat, afhankelijk van de soort, uit een bos of een grote (half)open vlakte waar de vogels kunnen jagen. Daarnaast hebben ze in hun leefgebied een geschikte boom nodig waarin een nest gebouwd kan worden.

Overige Vogelrichtlijnsoorten

Overige Vogelrichtlijnsoorten zijn vogels wiens nesten alleen tijdens het broedseizoen beschermd zijn. De Omgevingswet hanteert geen standaardperiode voor het broedseizoen, maar voor de volledigheid wordt vaak gesproken van half maart tot half juli. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Men dient daarom gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vogels wordt voorkomen door bepaalde werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.

Veldbezoek vogels

In de oostelijke stal zijn geen geschikte verblijfplaatsen of aanwijzingen aangetroffen voor beschermde vogelsoorten zoals huismus, gierzwaluw of kerkuil. De oostelijke stal is door het ontbreken van geschikte bouwelementen, zoals spleten, openingen of dakruimtes, volledig ongeschikt als broedlocatie voor soorten. De noordelijk gelegen schuur beschikt niet over openingen die toegang bieden aan kerkuilen. Tijdens het veldbezoek zijn bovendien geen braakballen, krijtsporen of ruiveren aangetroffen in of rond de gebouwen die duiden op het gebruik door uilen.

De aanwezige woning is momenteel in renovatie, waardoor vanwege de bestaande verstoring geen sprake is van broedmogelijkheden of geschikte omstandigheden voor huismussen of gierzwaluwen. Er zijn tijdens het veldbezoek ook geen waarnemingen of geluiden van deze soorten vastgesteld. Voor huismussen is er in de omgeving geen voedselbron zoals vee of kippenvoeder aanwezig, wat de kans op aanwezigheid verder beperkt.

Voor de gierzwaluw geldt dat er in de woning enkele open kantpannen aanwezig zijn die mogelijk als verblijfplaats kunnen dienen. Deze blijven in de nieuwe situatie behouden. Desondanks ligt het plangebied in een omgeving die niet de voorkeur heeft voor gierzwaluwen, aangezien deze soort voornamelijk koloniebroeder is in dichtbebouwde woonwijken.

Om externe effecten op mogelijk aanwezige broedvogels in de nabije omgeving te voorkomen, wordt geadviseerd zowel de sloop van de stallen als het opschonen van de ondergroei in de houtopstand langs de Dorstseweg buiten het broedseizoen uit te voeren. Wanneer rekening wordt gehouden met de minst kwetsbare periode van de huismus (vanaf 1 september), kan significante verstoring worden voorkomen. Bovendien is de gierzwaluw in deze periode niet meer in Nederland aanwezig, waardoor negatieve effecten op deze soort uitgesloten kunnen worden. Het opschonen van de houtsingel betreft een kleinschalige ingreep zonder kap van bomen of structurele aantasting, waardoor de functie van de singel als schuil-, rust- of foerageergebied voor vogels behouden blijft.

Deelconclusie vogels

Er zullen geen vaste rust- en verblijfplaatsen van huismussen, gierzwaluwen, uilen of roofvogels verloren gaan en er worden geen verbodsbepalingen uit de Omgevingswet overtreden.

Nader onderzoek is niet aan de orde. De werkzaamheden dienen te worden uitgevoerd buiten het broedseizoen.

4.3.6 Amfibieën, vissen en reptielen

Amfibieën en vissen zijn gedurende een groot deel van hun leven afhankelijk van waterstructuren. Vooral tijdens het voortplantingsseizoen is het erg belangrijk om waterstructuren in plangebieden te onderzoeken op de aanwezigheid amfibieën die de waterstructuren als voortplantingslocatie gebruiken. Hierbij gaat het bij amfibieën om een waterstructuur van maximaal 1,5 meter diep. Nederlandse reptielen komen met name voor op hogere zandgronden, met name bij stuwwallen, kust- en rivierduingordels.

De soorten die volgens de NDFF de laatste vijf jaar zijn waargenomen in een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Soort	Soortgroep en bescherming
Boomkikker	Amfibieën, beschermd
Kamsalamander	Amfibieën, beschermd

Tabel 7: Waargenomen amfibieën, vissen en reptielen binnen een straal van twee kilometer.

Boomkikker

De boomkikker heeft een voorkeur voor het landschapstype 'bos en struweel' en stelt hoge eisen aan zijn leefgebied. Als landhabitat zijn vooral zonnig gelegen zoom- en mantelvegetaties, vegetaties van meerjarige kruiden en braamstruwelen van belang.

De boomkikker plant zich voort in visvrije, zonnig gelegen en matig voedselrijke wateren met een goed ontwikkelde oever- en watervegetatie.

Kamsalamander

Het landschap waarin de kamsalamander wordt aangetroffen is bosrijk, bevat houtwallen of struweel en wordt vaak gekenmerkt door kleinschaligheid in de directe omgeving van het voortplantingswater. Kamsalamanders komen zelden in akkerbouwgebieden voor. Ze komen relatief veel voor langs de grote rivieren, in beekdalen en op landgoederen. Kamsalamanders komen voor in een verscheidenheid aan typen visvrije wateren. Op de zandgronden en in beekdalen leeft de soort in poelen, vijvers, matig voedselrijke vennen en in leemputten.

Veldbezoek amfibieën, vissen en reptielen

Het plangebied is niet geschikt voor de in de omgeving volgens de NDFF voorkomende soorten boomkikker en kamsalamander. Binnen het plangebied is geen oppervlaktewater aanwezig. De sloten aan de zuidzijde zijn droogstaand en begroeid met grassen en brandnetels.

Het plangebied bestaat uit een voormalig agrarisch perceel, omgeven door houtwallen rond de erfgronden. Het terrein is grotendeels bebouwd, verhard en ingericht als tuin. Er is geen geschikt leefgebied aanwezig, zoals braamstruweel of vochtige biotopen, die noodzakelijk zijn voor deze soorten. Hierdoor ontbreekt de juiste habitat voor boomkikker en kamsalamander.

Tevens zijn er geen geschikte biotopen voor reptielen aanwezig, zoals steenhopen of open, zonnige ruigtegebieden.

Deelconclusie amfibieën, vissen en reptielen

De aanwezigheid van deze beschermde soorten is uit te sluiten. Beschermde amfibie- of vissoorten zullen geen gebruik maken van het plangebied als voortplantingsgebied, de ontwikkeling is landgebonden en er zullen geen waterstructuren worden aangetast. In theorie zou het mogelijk zijn dat er in het plangebied enkele algemene amfibiesoorten, zoals de bruine kikker of gewone pad in landfase voorkomen. Hoewel deze soorten beschermd zijn, worden ze niet bedreigd in hun voorkomen en staan ze vermeld als vrijgestelde soorten in de provincie Noord-Brabant. Nader onderzoek is niet aan de orde en er kan worden volstaan met de zorgplicht.

4.3.7 Ongewervelden

Libellen komen voor in diverse biotopen, variërend van zoetwatermilieus zoals vijvers, meren, en beken tot moerassen en zelfs brak water. Ze geven de voorkeur aan waterrijke gebieden omdat hun larven (nymfen) aquatisch leven. Als volwassen insecten zijn ze echter vaak te vinden in verschillende omgevingen, waaronder open graslanden, bossen, en tuinen.

Vlinders hebben ook diverse biotopen, afhankelijk van de soort. Sommige soorten vlinders geven de voorkeur aan open graslanden en bloemrijke weiden, terwijl andere zich thuis voelen in bosrijke gebieden. Vlinders kunnen ook worden aangetroffen in tuinen, langs bosranden, en zelfs in stedelijke gebieden.

De beschermde soorten ongewervelden die volgens de NDFF de laatste vijf jaar binnen een straal van twee kilometer rond het plangebied zijn waargenomen zijn te vinden in de onderstaande tabel.

Soort	Soortgroep en habitat
Grote vos	Dagvlinder, vochtige open bossen, waardplant: iep, kers en wilgen

Tabel 8: Waargenomen beschermde ongewervelden binnen een straal van twee kilometer.

Grote vos

De grote vos komt voor in verschillende leefgebieden, waaronder bossen, parken, tuinen en andere gebieden met veel vegetatie. Volwassen grote vossen voeden zich voornamelijk met nectar uit bloemen. De rupsen

voeden zich met verschillende soorten loofbomen, waaronder wilg, populier en fruitbomen. Volwassen grote vossen overwinteren vaak in holle bomen of schuilplaatsen om de koude maanden te overleven.

Veldbezoek ongewervelden

Geschikte waardplanten van de Grote vos of andere beschermde vlinders niet waargenomen binnen het plangebied.

Overige ongewervelden zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (eiken)bossen met boomholtes en rottend hout, of onvervuilde, voedselarme wateren met specifieke vegetaties. Deze biotopen zijn niet aanwezig in het plangebied en de directe omgeving.

Deelconclusie ongewervelden

In het plangebied is geen geschikt leefgebied voor beschermde dagvlinders, nachtvlinders en libellen en deze zijn tijdens het veldbezoek ook niet waargenomen. Ook voor overige soorten ongewervelden zoals beschermde kevers, kreeften of slakken vormt het plangebied geen geschikt habitat. Het plangebied biedt uitsluitend leefgebied voor algemene vlinder- en (zwervende) libellensoorten en overige algemene soorten ongewervelden.

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke verbodsbepalingen uit de Omgevingswet mogelijk worden overtreden met de voorgenomen ingreep. Ook worden daarbij eventueel te nemen vervolgstappen aangegeven.

5.1 Resultaten en advies beschermde gebieden en houtopstanden

5.1.1 Natura 2000 – stikstofdepositieonderzoek

Zoals beschreven in hoofdstuk 4 kan op voorhand niet worden uitgesloten dat door stikstofdepositie in de aanleg- en gebruiksfase negatieve effecten optreden op omliggende Natura 2000-gebieden. Daarom dient een AERIUS-berekening te worden uitgevoerd. Voor de overige verstoringsfactoren geldt dat hiervan geen negatieve effecten te verwachten zijn op omliggende Natura 2000-gebieden.

5.1.2 Natuurnetwerk Nederland – niet aan de orde

Het plangebied is niet gelegen in Natuurnetwerk Nederland. Negatieve gevolgen van de voorgenomen werkzaamheden zijn redelijkerwijs uitgesloten. Vervolgonderzoek in het kader van NNN is niet noodzakelijk.

5.1.3 Houtopstanden – niet aan de orde

Het plangebied bevat geen houtopstanden die middels het planvoornemen zullen verdwijnen. Wel wordt de ondergroei in de houtsingel langs de Dorstseweg selectief opgeschoond om de structuur, vitaliteit en landschappelijke kwaliteit te verbeteren. Er worden geen bomen gekapt en de houtopstand blijft behouden, waardoor er geen verdere verplichtingen aangaande houtopstanden binnen de Omgevingswet ontstaan.

Gebied	Afstand plangebied	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-aanvraag	Opmerkingen
Natura 2000	2,75 km	Mogelijk	Ja	Mogelijk	Stikstofdepositieonderzoek
Natuurnetwerk Nederland	100 m	Nee	Nee	Nee	-
Houtopstanden	N.v.t.	Nee	Nee	Nee	Nacheck gemeente voor opschonen houtsingel.

Tabel 9: Overzicht gebiedsbescherming en te nemen vervolgstappen.

5.2 Resultaten en advies beschermde soorten

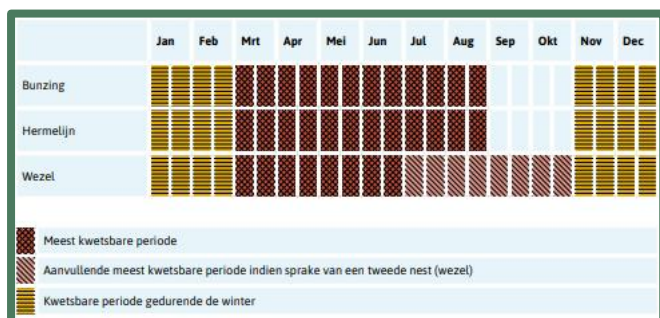
5.2.1 Vleermuizen – zorgplicht

Met de voorgenomen ontwikkeling gaan mogelijk verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen. De voorgenomen werkzaamheden verstoren, verwonden of doden geen vleermuizen en beschadigen geen rust- of verblijfplaatsen, waardoor geen omgevingsvergunning nodig is. Het plangebied biedt foerageergebied, maar er is voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving. Vaste vliegroutes blijven onaangestast doordat bomen behouden blijven en lichtverstoring wordt beperkt door werken bij daglicht en gerichte verlichting.

De woning biedt mogelijk geschikte verblijfplaatsen in de toekomst. Beperk licht trillingen en geluid nabij de woning en schijn geen kunstlicht op de woning.

5.2.2 Marterachtigen – zorgplicht

De ruige randen en bebossing rondom het plangebied kunnen functioneren als schuil-, rust- of migratieroute voor marterachtigen. In het kader van de landschappelijke inpassing wordt de ondergroei in de houtsingel langs de Dorstseweg selectief opgeschoond. Dit betreft een kleinschalige ingreep zonder kap van bomen, waardoor de functie van de houtsingel als mogelijke migratieroute behouden blijft. Het opschonen dient te worden uitgevoerd met inachtneming van de zorgplicht, bij daglicht en buiten de kwetsbare periode voor marterachtigen (globaal maart–augustus) en in de winter (november–februari) met de meest geschikte maanden voor de werkzaamheden; september en oktober.

Afbeelding 8: Kwetsbare periode marterachtigen. Bron: Kennisdocument kleine marterachtigen.

5.2.3 Grondgebonden zoogdieren – zorgplicht

Het is mogelijk dat er individuen van vrijgestelde soorten grondgebonden zoogdieren binnen het plangebied kunnen voorkomen. De zorgplicht is altijd van kracht.

5.2.4 Broedvogels – zorgplicht

De gebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als verblijfplaats voor beschermde vogelsoorten zoals uilen, huismussen en gierzwaluwen. Door werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren, wordt verstoring van vogels geminimaliseerd.

5.2.5 Amfibieën – zorgplicht

Het is mogelijk dat er enkele individuen van algemene amfibiesoorten, zoals bruine kikker en gewone pad, in landfase voorkomen binnen het plangebied. Deze soorten zijn vrijgesteld in de provincie Noord-Brabant, maar hiervoor geldt wel de zorgplicht.

5.2.6 Overige soortgroepen

Voor de volgende soortgroepen geldt dat met de voorgenomen ingreep geen negatieve effecten worden verwacht: flora, reptielen, vissen en ongewervelden.

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning aanvraag	Opmerkingen
Flora		Nee	Nee	Nee	Nee	-
Vleermuizen	Verblijfplaatsen	Ja	Nee	Nee	Nee	De woning biedt mogelijk geschikte verblijfplaatsen in de toekomst. Beperk licht trillingen en geluid nabij de woning en schijn geen kunstlicht op de woning.

	Foerageergebied	Ja	Niet significant	Nee	Nee	Voorkom het schijnen van kunstlicht op omliggende groenelementen
	Vliegroutes	Ja	Mogelijk	Nee	Nee	Voorkom het schijnen van kunstlicht op naastgelegen laanbeplanting
Marterachtigen		Ja	Mogelijk	Nee	Nee	Aandacht voor zorgplicht, buiten kwetsbare periode
Overige grondgebonden zoogdieren		Nee	Nee	Nee	Nee	Aandacht voor zorgplicht vrijgestelde zoogdieren
Broedvogels	Jaarrond beschermd	Nee	Nee	Nee	Nee	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
	Algemeen	Ja	Mogelijk	Nee	Nee	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren
Amfibieën		Ja	Mogelijk	Nee	Nee	Aandacht voor zorgplicht algemene amfibieën
Reptielen		Nee	Nee	Nee	Nee	-
Vissen		Nee	Nee	Nee	Nee	-
Ongewervelden		Nee	Nee	Nee	Nee	-

Tabel 10: Overzicht geschiktheid plangebied voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen.

5.3 Aanbevelingen

Bij onvoorziene omstandigheden zoals bijvoorbeeld indien een soort die niet in de quickscan wordt genoemd in het terrein wordt geconstateerd bij aanvang van de werkzaamheden, dient hier passend op te worden gereageerd. Het is hierbij nodig om contact op te nemen met een ter zake kundige en een maatregel toe te passen, zodat de wet niet wordt overtreden.

Door de voorgenomen werkzaamheden bestaat de kans dat holen van algemene soorten als konijn, egel en diverse muizensoorten worden vergraven. De volgende maatregelen zijn nodig om rekening te houden met deze soorten:

- Indien er verstoring plaatsvindt, dient er een passende vluchtroute beschikbaar te zijn. Dit geldt in het bijzonder voor vogels en grondgebonden zoogdieren (zoals muizen en egels).
- Werk vanaf één zijde en bij voorkeur van een drukke naar een rustige locatie toe, zoals een open veld of ruigte. Werk ook op een aangepast tempo, zodat dieren kunnen vluchten.

Gelet op de zorgplicht dienen voorafgaand aan de werkzaamheden alle maatregelen te worden getroffen om nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk te voorkomen, beperken of ongedaan te maken. Dit geldt altijd en voor alle planten- en diersoorten.

Natuurinclusief bouwen

Diverse fauna soorten staan onder druk door steeds verder afnemende broed- en nestgelegenheid. Natuurinclusief bouwen is een verzamelterm voor tal van maatregelen en manieren om natuur te integreren bij de bouw van woningen, kantoren en andere gebouwen. Natuurinclusief bouwen bevordert de biodiversiteit en ons leefklimaat.

Vogelbescherming Nederland heeft een checklist ontwikkeld, waarmee iedere bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken (www.checklistgroenbouwen.nl). Daarnaast zijn er op de website www.bouwnatuurinclusief.nl veel tips om natuurinclusief te bouwen.

Websites

www.brabant.nl
www.floron.nl
www.iplo.nl
www.kaartbankbrabant.nl
www.minlnv.nederlandsesoorten.nl/
www.natura2000.eea.europa.eu
www.natuurmonumenten.nl
www.NDFF.nl
www.ravon.nl
www.rijksoverheid.nl
www.sovon.nl
www.verspreidingsatlas.nl
www.vivarapro.nl
www.vogelbescherming.nl
www.waarneming.nl
www.wikipedia.nl

Andere bronnen

Checklist Vleermuisprotocol 2021
Limpens et al., 2014, 2017
Baijens et al., 2005
Netwerk Groene Bureaus
Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen, ministerie van Economische Zaken
BIJ 12 Kennisdocument Kleine marterachtigen, versie 1.1, juli 2024

Bijlagen

Bijlage 1: Verspreidingsgegevens
Bijlage 2: Beleidskader
Bijlage 3: Beschermde soorten par. 3.2
Bijlage 4: Beschermde soorten par 3.3